

SEMINÁRNÍ PRÁCE
Vyplácí se být „macho“?

PSY717 STATISTICKÁ ANALÝZA DAT

Gabriela Chovancová
učo 219148

ÚVOD

Podkladem pro moji seminární práci je stručná zpráva z měsíčníku PSYCHOLOGIE DNES (5/2009). Pro jeho stručnost si zde dovolím text ocitovat celý. Článek má název „Výhoda tradic“ a uvádí se v něm:

„Otázka rozdílu mezi příjmem mužů a žen je v posledních letech jedním z nejdiskutovanějších gender témat. Další zajímavou informací v této oblasti přináší studie uveřejněná v časopise Journal of Applied Psychology. Muži, kteří uznávají tradiční rozdělení rolí v rodině, vydělávají v průměru víc, než muži s méně tradičním pohledem na mužskou a ženskou roli – tak by se daly výsledky zmíněné studie stručně shrnout. Zajímavé je, že jakkoli toto přesvědčení může ovlivnit i příjem ženy, neovlivňuje ho do takové míry, jako bylo prokázáno u mužů.“

ZDROJ DAT – LONGITUDINÁLNÍ STUDIE VZTAHU GENDEROVÉ ROLOVÉ ORIENTACE A VÝŠE VÝDĚLKU

Originální studie, ze které čerpá uvedený článek, vyšla v roce 2008 v pátém čísle časopisu Journal of Applied Psychology pod názvem „Is the Gap More Than Gender? A Longitudinal Analysis of Gender, Gender Role Orientation, and Earnings“. Autoři studie se v úvodu zamýšlejí nad fenoménem platové mezery mezi muži a ženami a docházejí k závěru, že k jejímu vysvětlení nestačí pouze ekonomické a společenské vlivy, ale že je možné a nutné hledat příčiny i v psychologických charakteristikách jednotlivých mužů a žen. Klíčovou proměnnou výzkumného plánu je postoj ke genderové roli muže či ženy - na jedné straně tradiční (muž, který se pohybuje ve sféře veřejné, má placené zaměstnání a finančně zabezpečuje rodinu, vs. žena, které je připisována sféra soukromá, tzn. výchova dětí, péče o domácnost atd.) a na straně druhé tzv. rovnostářský, který vnímá muže i ženy jako součásti sféry jak soukromé, tak veřejné, a striktně tyto sféry nesegreguje na základě genderu.

Výzkumný koncept se nezaměřuje pouze na souvislost genderové rolové orientace a výše výdělku, ale zabývá se i příčinami oné genderové orientace. Přehled hypotéz a vztahů mezi proměnnými uvádí tabulka:

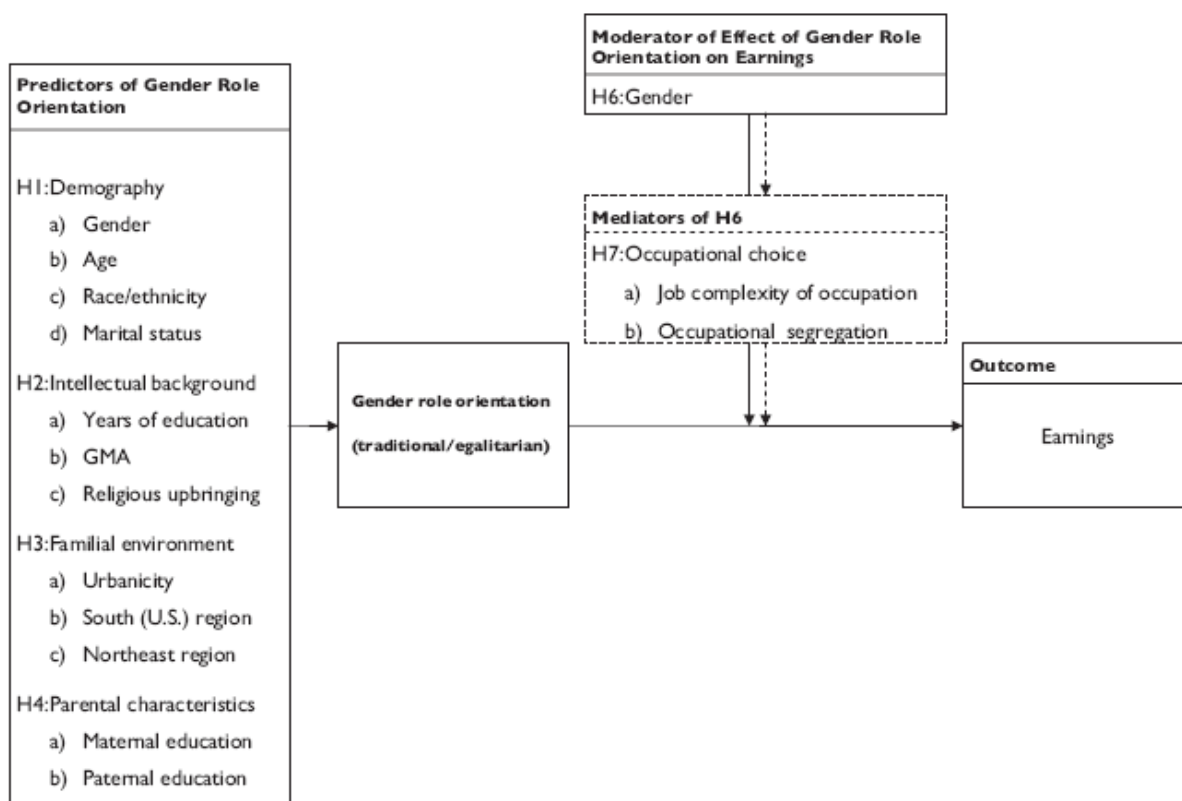

Figure 1. Model of proposed hypotheses (H) and relationships among study variables. GMA = general mental ability.

Metody výzkumu

Pokud jde o výzkumný vzorek, výzkum byl postaven na výpovědích osob zahrnutých do longitudinálního výzkumu mládeže (National Longitudinal Survey of Youth), na jejímž počátku v roce 1979 byl reprezentativní vzorek 12 686 respondentů ve věku 14 – 22 let. V době ukončení projektu v letech 2004 – 2005 byla výtěžnost vzorku 80,1%. Sebraná data byla vyhodnocena na dvou úrovních (pro intraindividuální a interindividuální proměnné) pomocí HLM 6.0 (Hierarchical Linear Modeling)

Výsledky výzkumu

Výsledky studie ukazují, že platová mezera je nejvyšší mezi tradičně smýšlejícími muži a tradičně smýšlejícími ženami. Autoři upozorňují, že tradiční vnímání genderové role se podílí na udržování stereotypů v oblasti placeného zaměstnání (tzn. muž vydělává, žena se stará o domácnost) a způsobuje, že ženy jsou na trhu práce znevýhodňovány (jejich práce je obecně považována za méně přínosnou a významnou, což ale tradičně smýšlející ženy takto akceptují), zatímco tradičně smýšlející muži jsou na základě „sebenaplňujícího proroctví“ platově zvýhodněni. Na druhé straně liberálně smýšlející

ženy nemají výdělků o tolik vyšší, o kolik vyšší je mají tradičně smýšlející muži oproti těm liberálním, což je možné vysvětlit tím, že postavení žen na pracovním trhu obecně je zatíženo stereotypy bez ohledu na jejich smýšlení. Rozdíly v platových poměrech osob liberálních (rovnostářských) a tradičních lze podle autorů studie částečně odůvodnit i tím, že si každá ze skupin již primárně vybírá odlišná zaměstnání, korespondující s jimi přijatou genderovou rolí (např. rovnostářsky smýšlející muž, který vykonává zaměstnání zdravotního bratra či učitele v mateřské školce se pohybuje ve sféře jinak femininní, čemuž odpovídá i stereotypně nastavené platové hodnocení, zatímco tradičně smýšlející muž se zaměřuje na primárně maskulinní obory či pracovní pozice, kde je platové ohodnocení tradičně vyšší).

Podíváme-li se ještě na výsledky té části analýzy, která zkoumá prediktory genderové rolové orientace, můžeme je ve stručnosti shrnout v tvrzení, že vyšší vzdělání, vyšší inteligence, dospívání ve městě, přítomnost zaměstnané matky a single život v dospělosti pozitivně ovlivňují liberálnější postoj ke genderové roli.

DISKUZE

Jak je zřejmě v tuto chvíli již patrné, článek citovaný v úvodu mé práce je příliš stručný a výsledky studie prezentuje značně zkresleně. Článek totiž vyvolává dojem (mj. i svým nadpisem), že studie pojednává primárně o rozdílech v příjmech skupiny lidí s tradičním smýšlením a skupiny osob s méně tradičním postojem, a že tradičně smýšlející muži jsou na tom lépe, protože vydělávají víc peněz. Jinými slovy – je výhodné být tradičně smýšlejícím mužem (tzn. tím, kdo preferuje roli ženy jako pečovatelky o „teplo domova“ a muže jako „živitele rodiny“), protože tak máte šanci „vydělat balík“. Takové tvrzení by jistě bylo naprosto zavádějící a navíc v dnešní době zasvěcené boji za rovné šance mužů a žen i poněkud kontroverzní. Článek díky omezenému rozsahu samozřejmě nezmiňuje ani jistá omezení, kterých jsou si sami výzkumníci vědomi, např. toho, že do výzkumu nebyly promítnuty osobnostní charakteristiky respondentů, které mohou mít vliv jak na vytváření postoje ke genderovým rolím, tak na postoje spojené s prací.

Domnívám se, že se článek v PSCHOLOGII DNES ve výše uvedeném smyslu odchyluje od podstaty citované studie, která je zde dezinterpretována.

Literatura:

Výhoda tradic. *Psychologie Dnes*, 5, 2009. Praha: Portál

Judge, J. A., Livingston B. A. (2009). Is the Gap More Than Gender? A Longitudinal Analysis of Gender, Gender Role Orientation, and Earnings. *Journal of Applied Psychology*, Vol.93, No.5. str. 994 - 1011. Staženo 10. 4. 2010 z <http://www.ufl.edu>

Je to zajímavé čtení, zajímavá studie. Dobře prezentujete výsledky. Jenže neplníte zadání, podle něhož měla být práce zaměřena na problémy komunikace statistiky. Bohužel vás musím poprosit o přepracování. Ob JS